VN/34446/2022-TEM

Vuoden 2026 valtion talousarvioesitys: alue- ja rakennepolitiikka

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

24.10.2025

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Momentilta 32.30.64 rahoitettavat kokonaisuudet

Arviomääräraha (583 577 000 euroa):

- EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman "Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027" EU:n ja valtion rahoitusosuudet
- Interreg-ohjelmien valtion vastinrahoitusosuudet
- *Pohjautuu ennusteisiin rahoituksen käytöstä, tarkistetaan tarvittaessa lta-menettelyssä*

Myöntämisvaltuudet (391 246 000 euroa):

- Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) (ml. tekninen tuki ja kestävän kaupunkikehittämisen ekosysteemisopimusrahoituksen vuoden 2026 osuus sekä aikaistettu osuus vuodelta 2027)
- Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) (ml. tekninen tuki ja aineellisen puutteen torjumiseen suunnattava rahoitus)
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) (ml. tekninen tuki)
- Interreg-ohjelmat
- *Budjetointi ohjelmakehysten pohjalta, tarvittaessa varojen uudelleenbudjetointi*

Myöntämisvaltuudet vuosina 2021-2026 (EU+valtio, milj. euroa)

2021-2027	TA 2021 + TA 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TAE 2026
EAKR, ESR+ ja JTF	864,580	487,304	349,971	349,972	368,367
**** josta JTF/NGEU***	*164,978*	*167,628*			
Tekninen tuki	33,284	20,536	15,209	15,209	15,209
InvestEU	31,571				
Interreg	30,741	9,000	14,282	11,282	7,670
Yhteensä	**960,176**	**516,840**	**379,462**	**376,463**	**391,246**

Myöntämisvaltuudet vuosina 2021-2026 (EU+valtio, milj. euroa)

- Maakunnittaisissa rahoitussuunnitelmissa kuvataan ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027” – ohjelman myöntämisvaltuuksien alueellinen kohdentaminen toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain seuraavaksi kahdeksi vuodeksi

➢ Ohjelmanmuutoksen valmistelusta johtuen nyt vain vuodeksi 2026

- Ehdotus on tarkoitettu otettavaksi huomioon varojen jakoa valmisteltaessa

- Maakuntien liitot vastaavat alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta tiiviissä yhteistyössä erityisesti ELY-keskusten, mutta myös muiden alueellisten kumppaneiden kanssa

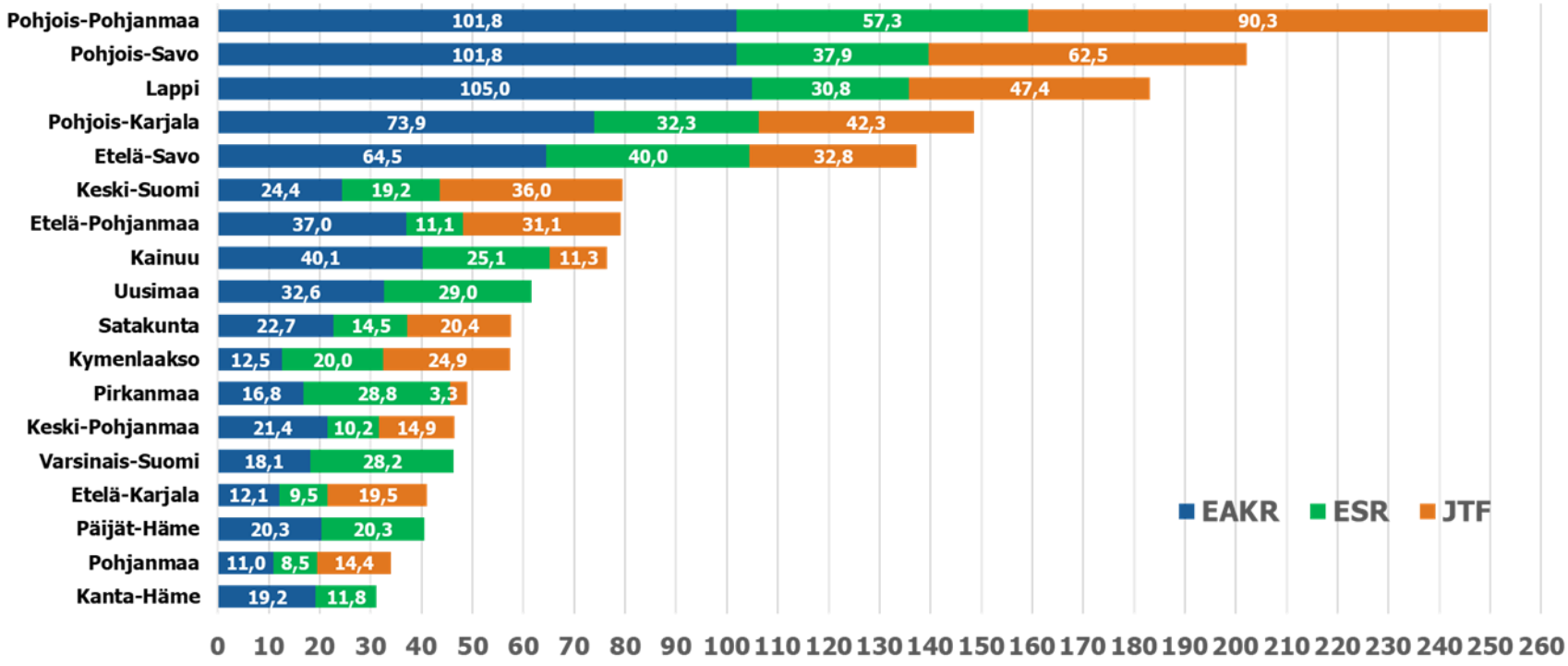
- Rahoitussuunnitelmat toimitetaan TEM:öön 31.10.2025 mennessä, varojen jako alkuvuodesta 2026

➢ Vuoden 2026 rahoitussuunnitelmissa huomioidaan valmisteilla olevan ohjelmanmuutoksen (ks. dia 9) johdosta tehtävät rahoituksen siirrot muista toimintalinjoista

➢ Ohjelmanmuutoksen johdosta tehtävät rahoituksen siirrot muista toimintalinjoista kohdistuvat samassa suhteessa sekä alueelliseen rahoitukseen että valtakunnalliseen rahoitukseen

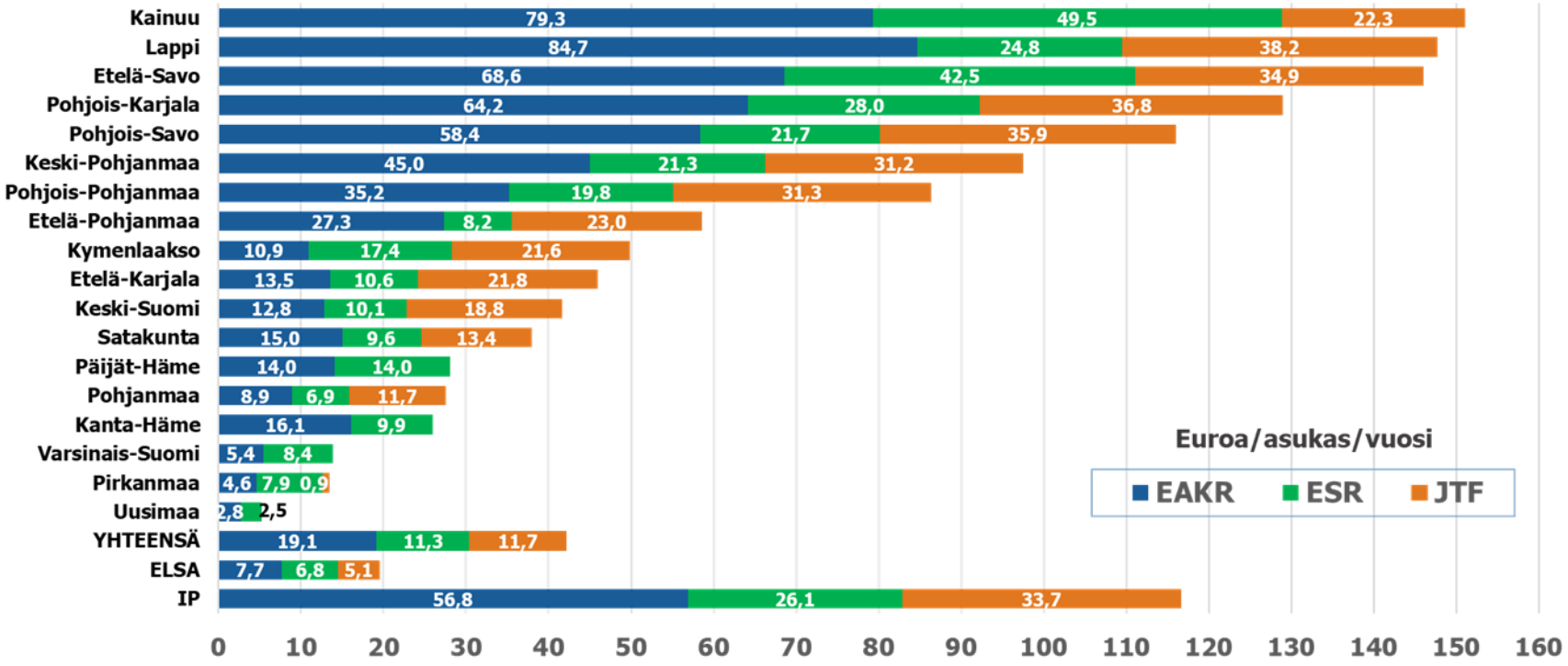
➢ Uudet toimintalinjat (ohjelmanmuutos): hankkeiden alueellinen kohdentaminen tehdään suuraluetasolla olemassa olevien indikatiivisten rahoituskehysten puitteissa; välittävinä toimieliminä Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen elinvoimakeskukset

Maakunnittainen rahanjako rahastoittain 2021-2027
EU-osuudet, milj. euroa (käyvät hinnat)

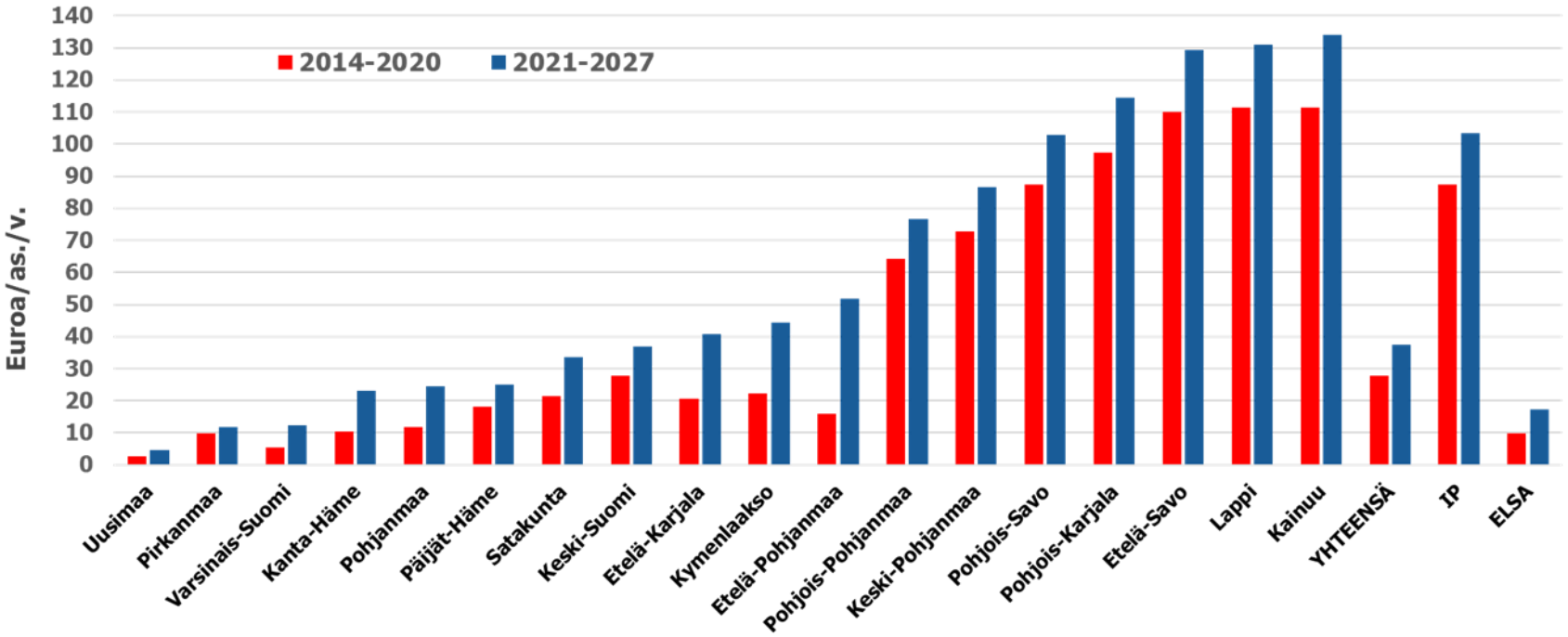
Maakunnittainen rahanjako rahastoittain 2021-2027

Asukaskohtainen vuosittainen EU-saanto rahastoittain (käyvät hinnat)

Rahanjako 2021-2027 vs. 2014-2020, EU-osuudet

EU-saanto euroa/asukas/vuosi (v. 2018 hinnoissa)

T&K-toimintaan kohdistuva osuus ja sen jakautuminen yrityskoon mukaan

- Ohjelmassa painottuu vahvasti mm. TKI-intensiteetin kasvattaminen sekä elinkeinoelämälähtöisen innovaatiotoiminnan edistäminen ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteet huomioiden
- Ohjelmista rahoitettavilla toimenpiteillä tuetaan kehittämis- ja investointitoimia hallitusohjelman mukaisesti niin Pohjois-, Itä-, Etelä- kuin Länsi-Suomessa
- Ohjelman EAKR- ja JTF-rahoituksesta n. 42 % on arvioitu kohdistuvan T&K-toimenpiteisiin ja innovaatiotoiminnan laajemmin kattavaan TKI-toimintaan jopa 87 %

- Vuonna 2024 yrityskohtaisiin T&K-toimenpiteisiin kohdistui EU+valtio -rahoitusta seuraavasti (myönnetty EU+valtio -rahoitus, miljoonaa euroa):

Yrityskoko	Milj. euroa	Osuus
Mikroyritykset	20,0	42 %
Pienet yritykset	22,4	47 %
Keskisuuret yritykset	5,2	11 %
Yhteensä	**47,6**	**100 %**

Toimeenpanoon liittyviä haasteita (uudet painotukset ja kipupisteet)

- **Valtion aluehallinnon uudistus**

➢ Uusina välittävinä toimieliminä vuoden 2026 alusta alkaen Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen elinvoimakeskukset aiempien neljän ELY-keskuksen sijasta

➢ Tietojärjestelmämuutokset ja pidempi vuodenvaihteen käyttökatko tammikuun 2026 loppupuolelle asti kaikissa välittävissä toimielimissä

- **Ohjelmanmuutos vuoden 2025 väliarvioinnin yhteydessä**

➢ 300 miljoonaa euroa uudelleen kohdennetaan puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen ja sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseen

➢ Ohjelmaan lisätään kaksi uutta EAKR-toimintalinjaa sekä niitä yhdistävä valtakunnallinen teema

EAKR-toimintalinja 8: Kaksikäyttöistä tuotantoa edistävä Suomi

Erityistavoite 8.1: Puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistaminen)

EAKR-toimintalinja 9: Turvallisuutta rakentava Suomi

Erityistavoite 9.1: Sotilaallista liikkuvuutta edistävän kaksikäyttöisen liikenneinfrastruktuurin kehittäminen

➢ Toimintalinjan 8 osalta välittävinä toimieliminä toimivat kaikki neljä elinvoimakeskusta

➢ Toimintalinjan 9 välittäväksi toimielimeksi nimetään yksi tai useampi elinvoimakeskus

➢ Ohjelmanmuutos ei vaikuta ohjelman kokonaisrahoitukseen

➢ Ohjelmanmuutos kohdistuu vuosien 2026 ja 2027 rahoitusosuuksiin

Toimeenpanoon liittyviä haasteita (uudet painotukset ja kipupisteet)

- **Tiukka resurssitilanne jatkuu**

➢ Uuden valtakunnallisen teeman välittävien toimielinten nimeämisellä ei lähtökohtaisesti ole vaikutusta ohjelman teknisen tuen jakautumiseen

➢ Työ- ja elinkeinoministeriö tarkastelee teknisen tuen kohdentumisen mahdollista muutostarvetta nimeämispäätöksen valmistelun yhteydessä

- **Rahoituksen kiertonopeus (ns. N+3-sääntö) pakotti kiirehtimään JTF-hankkeita osin muiden rahastojen kustannuksella (JTF:n rahoitusprofiili on NGEU-komponentin vuoksi voimakkaan etupainotteinen)**

➢ Komissio helpotti aikataulupainetta maksamalla kaikille jäsenmaille 30 %:n JTF-ennakkomaksun joka lasketaan mukaan N+3-tarkasteluun

➢ Lisäksi ohjelmanmuutoksen mahdollistama lisäennakkomaksun 9,5 % koko ohjelmalle vuodelle 2026 tuo lisäjouston ohjelman toimeenpanoon

- **Seuranta- ja loppuraporttien viivästyminen on vaikeuttanut ohjelman sisällöllisen toteuman analysointia**
- **EAKR:n ilmastotoimenpiteet (ohjelman toimintalinja 2) sekä JTF:n ennallistamistoimet eivät ole edistyneet aivan toivotulla tavalla eikä ohjelmanmuutos edesauta niiden toteutumista**

Ohjelman toteutuksen tilanne 1.10.2025

(Lähde: https://eura2021.fi/hanketietopalvelu)

	Et. /TL	Nimi	Kehys (julk. yht.)	Suunniteltu julkinen	Osuus kehyksestä	Maksettu julkinen	Osuus kehyksestä	Hankkeita
EAKR	1.1	TKI	380 357 548	246 001 217	64,7 %	73 014 728	19,2 %	985
	1.2	Digitalisaatio	134 243 844	65 641 721	48,9 %	22 505 483	16,8 %	397
	1.3	Pk-yritykset	380 357 548	225 054 913	59,2 %	98 919 594	26,0 %	1 391
	TL1 yht.	**Innovatiivinen Suomi**	**894 958 940**	**536 697 851**	**60,0 %**	**194 439 805**	**21,7 %**	**2 773**
	2.1	Energiatehokkuus	184 005 169	104 755 910	56,9 %	26 682 016	14,5 %	432
	2.2	Ilmastonmuutos	64 943 003	33 361 712	51,4 %	9 894 326	15,2 %	164
	2.3	Kiertotalous	184 005 169	83 020 603	45,1 %	26 651 362	14,5 %	370
	TL2 yht.	**Hiilineutraali Suomi**	**432 953 341**	**221 138 225**	**51,1 %**	**63 227 704**	**14,6 %**	**966**
	TL3	**Saavutettavampi Suomi**	**109 386 832**	**49 279 589**	**45,1 %**	**15 641 192**	**14,3 %**	**52**
ESR+	4.1	Työllistyminen	316 646 771	110 359 718	34,9 %	42 654 394	13,5 %	304
	4.2	Osaaminen työelämässä	316 646 771	189 970 387	60,0 %	65 509 023	20,7 %	753
	4.3	Osallisuus	271 411 521	121 994 051	44,9 %	34 238 993	12,6 %	413
	TL4 yht.	**Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi**	**904 705 063**	**422 324 156**	**46,7 %**	**142 402 411**	**15,7 %**	**1 470**
	TL5	**Sosiaalisten innovaatioiden Suomi**	**30 486 637**	**16 171 741**	**53,0 %**	**3 504 273**	**11,5 %**	**36**
	TL6	**Aineellista puutetta torjuva Suomi**	**33 593 051**	**22 244 578**	**66,2 %**	**7 564 859**	**22,5 %**	**15**
JTF	**TL7**	**Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi**	**639 667 297**	**529 380 647**	**82,8 %**	**175 447 215**	**27,4 %**	**1 540**
		Kaikki yhteensä	**3 045 751 161**	**1 797 236 787**	**59,0 %**	**602 227 457**	**19,8 %**	**6 852**
		EAKR	1 437 299 113	807 115 665	56,2 %	273 308 701	19,0 %	3 791
		ESR+	968 784 751	460 740 475	47,6 %	153 471 542	15,8 %	1 521
		JTF	639 667 297	529 380 647	82,8 %	175 447 215	27,4 %	1 540

Ohjelmakauden 2021-2027 maksatuksista

- Ohjelmarahoituksen myöntämisvaltuuksista (EU+valtio) sidottu noin 60 % ja maksettu noin 20 %
- Hankkeita ohjelmassa lähes 6 900 kpl
- Lokakuun alun tilanteen vertailussa EU-maiden välillä Suomi oli maksatusasteeltaan EAKR:n osalta kolmas, ESR+:n osalta 17. ja JTF:n osalta ensimmäisenä
- Kaiken kaikkiaan Suomi lokakuun alussa kolmanneksi pisimmälle edistynyt jäsenmaa (kaikista rahastoista komissiolle toimitettujen maksupyyntöjen yhteissumma suhteutettuna jäsenvaltion kokonaisrahoituskehykseen)
- Vuoden 2025 lopun N+3 –tarkastelu ei vaikuta tuottavan Suomelle ongelmia